

Bài 17. Ô NHIỄM MÔI TRƯỜNG Ở ĐỐI ÔN HOÀ

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Về kiến thức

HS cần :

– Biết được những nguyên nhân gây ô nhiễm không khí và ô nhiễm nước ở các nước phát triển.

– Biết được các hậu quả do ô nhiễm không khí và nước gây ra cho thiên nhiên và con người không chỉ ở đới ôn hoà mà cho toàn thế giới.

2. Về kĩ năng

HS luyện tập kĩ năng vẽ biểu đồ hình cột và kĩ năng phân tích ảnh địa lí.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Ô nhiễm không khí và ô nhiễm nước ngày nay không còn xa lạ với nước ta và đã gây tác hại cho thiên nhiên và cuộc sống con người. Khi giảng bài này, GV phải liên hệ với thực tế địa phương để giáo dục ý thức bảo vệ môi trường cho HS.

2. Hoa Kỳ là nước có lượng khí thải độc hại bình quân đầu người cao nhất thế giới và chiếm 1/4 lượng khí thải độc hại toàn cầu. Thế nhưng Hoa Kỳ lại là nước không chịu kí Nghị định thư Tô-ki-ô về việc cắt giảm lượng khí thải độc hại.

3. Trọng tâm bài học : Mục 1. Bài tập trọng điểm : Bài tập 3.

III – CÁC PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC CẦN THIẾT

– Các ảnh về ô nhiễm không khí và nước sưu tầm trên sách báo tạp chí (mưa axit, ô nhiễm sông rạch, tai nạn tàu chở dầu...).

– Ảnh chụp Trái Đất với lỗ thủng tầng ô-dôn.

GV có thể cho HS sưu tầm các tranh ảnh về ô nhiễm không khí, ô nhiễm nước để minh hoạ thêm cho bài giảng.

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI MỚI

1. Lời giới thiệu

Trình bày mức độ nghiêm trọng của ô nhiễm nước và ô nhiễm không khí đối với nhân loại và nguyên nhân chủ yếu của vấn nạn này. Đây cũng là lời cảnh báo đối với mọi người chúng ta.

2. Gợi ý giảng dạy mục 1

Bước 1 : GV cho HS biết "mưa axit" là : mưa có chứa một lượng axit được tạo nên chủ yếu từ khói xe cộ và khói của các nhà máy thải vào không khí ; tiếp đó cho HS quan sát 2 ảnh 17.1 và 17.2 và nhận xét về tác hại của mưa axit đối với cây trồng, rừng cây, các công trình xây dựng...

GV nêu rõ những biện pháp giảm các khí thải gây ô nhiễm không khí toàn cầu.

Bước 2 : GV đặt câu hỏi cho HS : Nêu thêm tác hại mang tính toàn cầu của khí thải. Từ đó, giảng cho HS hiểu về "hiệu ứng nhà kính". GV đặt tiếp câu hỏi : Nêu tác hại của hiệu ứng nhà kính đối với Trái Đất. Từ câu trả lời của HS, GV sẽ giảng về tác động của hiệu ứng nhà kính làm Trái Đất nóng lên.

(Hiệu ứng nhà kính là hiện tượng lớp không khí ở gần mặt đất bị nóng lên do các khí thải tạo ra một lớp màn chắn ở trên cao, ngăn cản nhiệt mặt trời bức xạ từ mặt đất không thoát được vào không gian.)

Bước 3: GV bổ sung thêm một nguy cơ tiềm ẩn về ô nhiễm môi trường ở đới ôn hoà và tác hại chưa thể lường hết được là ô nhiễm phóng xạ nguyên tử.

3. Gợi ý dạy mục 2

Bước 1: GV cho HS quan sát hai ảnh 17.3 và 17.4 và yêu cầu HS cho biết các nguyên nhân gây ô nhiễm nước các sông rạch và nước biển. Cách triển khai tốt mục này là GV cho HS trao đổi nhóm, sau đó chỉ định 1-2 HS trình bày ý kiến của nhóm để tìm ra được nhiều nguyên nhân gây ô nhiễm nước ở đới ôn hoà.

Bước 2: GV cho HS biết: Phần lớn các đô thị ở đới ôn hoà tập trung dọc ven biển, trên một dải đất chỉ rộng không quá 100 km. Sau đó đặt câu hỏi: Việc tập trung các đô thị như thế sẽ gây ô nhiễm như thế nào cho nước sông và nước biển ở đới ôn hoà? Tác hại thế nào đối với thiên nhiên và con người?

GV tiếp tục yêu cầu các nhóm trao đổi để tìm ra lời đáp. Cuối cùng, GV sẽ tổng hợp các câu trả lời, bổ sung kiến thức và hoàn chỉnh kiến thức cho HS.

Bước 3: GV yêu cầu HS giải thích thuật ngữ "thủy triều đỏ", sau đó nêu nguyên nhân gây ra thủy triều đỏ (do nước có quá thừa đạm từ nước thải sinh hoạt, từ phân hoá học bón cho đồng ruộng trôi xuống sông rạch...). GV yêu cầu HS giải thích thuật ngữ "thủy triều đen" và cho biết: thủy triều đỏ và thủy triều đen gây tác hại như thế nào cho sinh vật dưới nước và ven bờ.

V – GỢI Ý TRẢ LỜI CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CUỐI BÀI

Câu hỏi 1, HS cần trả lời được 2 nguyên nhân gây ô nhiễm không khí ở đới ôn hoà:

- Do khói bụi từ các nhà máy và xe cộ thải vào không khí.

- Do bất cẩn khi sử dụng năng lượng nguyên tử làm rò rỉ các chất phóng xạ vào không khí.

Bài tập 2 yêu cầu HS phải vẽ được biểu đồ hình cột thể hiện đúng các số liệu, địa danh đã cho. Cụ thể là:

- Các biểu đồ hình cột phải có tỉ lệ tương ứng với số liệu đã cho.

- Số liệu đặt bên trên từng cột, địa danh đặt bên dưới từng cột.

Sau đó, tính tổng trọng lượng khí thải của từng nước dựa vào dân số.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- *Địa lí trong nhà trường* (tập II) - Nguyễn Hữu Danh (chủ biên) - NXB Giáo dục, 1998 (trang 129 - 133).
- *Tiếng kêu cứu của Trái Đất* - Nguyễn Phước Tương - NXB Giáo dục, 1999 (trang - 113).